

Razem w kulturze

Raport z diagnozy

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

DOM
KULTURY+

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Edycja 2026

ŁUKASZ DZIUBA

DZIUBA.POCZTA@GMAIL.COM

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
JAK WYKORZYSTAĆ TEN DOKUMENT W SWOIM POMYŚLE?	3
Rekomendacje do naboru na inicjatywy lokalne	4
Zrealizowane działania diagnostyczne	6
Młodzież ze szkół podstawowych	6
Młodzież ze szkół ponadpodstawowych	13
Spotkania z liderami	24
Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury	24
Spotkanie z seniorami	30
Świetlica PSCK w Unikowie	37
Świetlica PSCK w Gackach	41
METODOLOGIA	44

WSTĘP

Ten dokument to efekt prac badawczych w projekcie „Razem w kulturze”, który realizuje Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury. Działanie jest dofinansowane w ramach programu **Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne**, którego koordynatorem jest Narodowe Centrum Kultury. Program wspiera instytucje kultury w rozpoznawaniu i rozwijaniu lokalnych potencjałów społecznych i kulturowych. Jego istotą jest tworzenie przestrzeni do współdecydowania o kulturze oraz wspieranie mieszkańców w realizacji własnych działań i pomysłów.

Program nie koncentruje się wyłącznie na przygotowaniu oferty kulturalnej przez instytucję. Punktem wyjścia staje się rozpoznanie lokalnych zasobów: ludzi, relacji, miejsc, doświadczeń, zainteresowań oraz nieformalnych aktywności, które mogą stanowić fundament przyszłych działań.

Diagnoza została zaplanowana jako proces otwarty – obejmujący zarówno osoby już współpracujące z PSCK, jak również mieszkańców i grupy, które na co dzień rzadziej korzystają z działań instytucji.

JAK WYKORZYSTAĆ TEN DOKUMENT W SWOIM POMYŚLE?

Wykorzystanie wyników diagnozy to kluczowy element sukcesu inicjatyw w ramach programu „Dom Kultury+”. Aby zrobić to skutecznie, warto przestrzegać kilku zasad:

1. Wykorzystaj zarysy inicjatyw stworzone w trakcie warsztatów

Podczas warsztatów poruszono wiele ważnych kwestii, które mogą stanowić inspirację do realizacji inicjatyw. Jeżeli Twój pomysł odpowiada na potrzeby wskazane przez uczestników diagnozy, zaznacz to w swoim pomysle.

2. Spróbuj łączyć różnorodne wątki i przestrzenie – JEDNAK NIC NA SIŁĘ!

Diagnoza w Pińczowie pokazała, jak różne grupy mieszkańców dostrzegają różne potrzeby. Twoja inicjatywa może być mostem łączącym te potrzeby.

- Przykład: Przeanalizuj to co pojawiło się w trakcie spotkań – być może Twoja inicjatywa oddolna może być działaniem łączącym kilka różnych pomysłów. Pamiętaj jednak – nic na siłę! Lepiej zrealizować precyzyjnie zaplanowaną mikrointerwencję, niż próbować zrobić coś, czego „nie czujesz”!

3. Uwzględnij rekomendacje z diagnozy!

W tym dokumencie wskazano obszary, które wymagają szczególnej interwencji – **zapoznaj się z nimi na stronach od 4 do 5.**

4. Rozmawiaj z innymi mieszkańcami i pracownikami PSCK.

Twoje pomysły nabiorą jeszcze większej mocy, jeśli będą opracowywane w dialogu z mieszkańcami i pracownikami PSCK. Zdobądź ich opinie i uwagi, co pomoże dostosować pomysł do ich oczekiwań.

- Przykład: Skontaktuj się z przedstawicielami grup młodzieżowych lub liderami społeczności lokalnych i zapytaj ich, co zmieniliby lub poprawili w Twoim pomysle. Ich opinie mogą pomóc w dostosowaniu inicjatywy do rzeczywistych potrzeb.

5. Konsultuj kwestie finansowe i organizacyjne

Wszystkie inicjatywy w ramach programu Dom Kultury+ powinny być dobrze zaplanowane, zarówno pod względem budżetu, jak i harmonogramu. Przed przystąpieniem do realizacji, skonsultuj swój pomysł z pracownikami PSCK. Pomoże to uniknąć nieporozumień i zapewni sprawną realizację inicjatywy.

Ważne – wszystkie wydatki fakturowane są na PSCK!

REKOMENDACJE DO NABORU NA INICJATYWY LOKALNE

W trakcie spotkań badawczych dotarliśmy do ponad 200 mieszkańców gminy Pińczów. Praca mieszkańców przełożyła się na stworzenie zarysów inicjatyw oddolnych, które dostępne są w treści dokumentu – **zapoznaj się z nimi!** Poniżej jest szereg rekomendacji stworzonych na podstawie spotkań, które się odbyły. **Należy wziąć je pod uwagę** tworząc pomysły w Pińczowie! Oto one:

1. Ponidzie jako inspiracja kulturowa

Jednym z najcenniejszych zasobów Pińczowa jest jego położenie oraz otaczający krajobraz. W diagnozie wielokrotnie pojawiały się odniesienia do Nidy, tras rowerowych, spacerów, przyrody i turystyki. Warto wspierać inicjatywy wykorzystujące lokalne środowisko jako **inspirację** dla działań kulturalnych.

Przykład: plenery fotograficzne, działania artystyczne inspirowane krajobrazem, spacerzy przyrodniczo-kulturowe/historyczne, projekty dokumentujące zmieniające się Ponidzie.

2. Wspólna gmina – współpraca ponad granicami miejscowości

Pińczów tworzą mieszkańcy miasta oraz 42 sołectw, z których każde posiada własne zasoby, liderów i lokalne historie. Warto wspierać inicjatywy budujące relacje pomiędzy mieszkańcami różnych części gminy, sprzyjające wymianie doświadczeń oraz wzmacniające poczucie wspólnoty w skali całej gminy.

W trakcie diagnozy działania terenowe realizowane były m.in. w Unikowie i Gackach, jednak potrzeba współpracy i wzajemnego poznawania się dotyczy wszystkich miejscowości pozostających w orbicie oddziaływania Pińczowskiego Samorządowego Centrum Kultury.

Przykład: inicjatywy przygotowywane wspólnie przez mieszkańców miasta i sołectw, projekty objazdowe realizowane w różnych miejscowościach, wymiana doświadczeń pomiędzy grupami nieformalnymi i organizacjami społecznymi oraz działania wykorzystujące lokalne świetlice i miejsca spotkań jako element sieci współpracy w skali całej gminy.

3. Młodzież jako współtwórcy, nie tylko odbiorcy kultury

Podczas spotkań z młodzieżą wielokrotnie pojawiały się potrzeby związane z samodzielnym organizowaniem wydarzeń, prezentacją talentów, tworzeniem własnych przestrzeni aktywności oraz wpływem na życie miasta. Warto wspierać inicjatywy przygotowywane przez młodych ludzi lub realizowane przy ich znaczącym udziale.

4. Pińczów opowiada – historia, pamięć i lokalna tożsamość

W wielu grupach pojawiały się odwołania do historii miasta, postaci związanych z regionem, dawnej infrastruktury, wielokulturowości i dziedzictwa Ponidzia. Warto wspierać inicjatywy, które pozwalają mieszkańcom odkrywać i reinterpretować lokalną historię.

5. Kultura w przestrzeni codziennej

Mieszkańcy wielokrotnie wskazywali potrzebę wychodzenia z kulturą poza budynki instytucji. Dotyczy to zarówno centrum Pińczowa, jak i sołectw.

Warto, by inicjatywy lokalne odbywały się w parkach, na skwerach, przystankach, placach, przestrzeniach nad Nidą i tam, gdzie w sołectwach Pińczowa ludzie lubią i chcą się spotykać. To właśnie tam warto planować koncerty plenerowe, kino letnie, działania sąsiedzkie, wystawy w przestrzeni publicznej, lokalne interwencje artystyczne.

6. Między tradycją a współczesnością

Podczas spotkań równolegle pojawiały się: rękodzieło, kuchnia regionalna, historia, ale także anime, gry komputerowe, streaming, kultura internetowa. Warto unikać sztucznego przeciwstawiania tych światów. Inicjatywy mogą budować pomost pomiędzy tradycją a współczesnymi zainteresowaniami mieszkańców.

Przykład: współczesne interpretacje lokalnych legend, projekty graficzne inspirowane historią miasta, cyfrowe archiwa i mapy, warsztaty tworzenia gier i narracji opartych na lokalności.

7. Integracja poprzez wspólne działanie, nie wyłącznie wspólne świętowanie

W wielu pomysłach pojawiały się festyny, wydarzenia plenerowe czy spotkania sąsiedzkie. Jednocześnie diagnoza pokazuje, że mieszkańcy chcą nie tylko uczestniczyć, ale również współtworzyć działania.

Warto wspierać inicjatywy angażujące mieszkańców w przygotowanie wydarzeń, dokumentowanie historii, tworzenie wystaw czy wspólne działania twórcze.

Przykład: sąsiedzkie projekty artystyczne, wspólne tworzenie wystaw, działania dokumentacyjne, projekty społeczne wykorzystujące sztukę.

8. Kultura cyfrowa jako pełnoprawny obszar aktywności młodzieży

Spotkania z młodzieżą ujawniły zainteresowanie: gramami komputerowymi, anime, kulturą internetową, mediami cyfrowymi. Warto traktować te zainteresowania jako element współczesnej kultury, a nie wyłącznie rozrywki.

Przykłady: warsztaty komiksu i mangi, turnieje połączone z działaniami edukacyjnymi, projekty filmowe, podcasty, działania związane z grafiką i animacją.

9. Wykorzystanie potencjału lokalnych ekspertów i ambasadorów

W wielu grupach pojawiały się odniesienia do osób pochodzących z Pińczowa lub związanych z regionem, które odniosły sukces w różnych dziedzinach. Warto wspierać inicjatywy angażujące lokalnych artystów, sportowców, naukowców, przedsiębiorców, regionalistów, społeczników. Ich obecność może wzmacniać lokalną dumę i inspirować mieszkańców.

10. Kultura doprawiona smakiem, a sport i zdrowie na ławce rezerwowych.

W ramach inicjatyw oddolnych realizowanych w programie Dom Kultury+ należy zachować zgodność z celami programu. Sport i zdrowie mogą być inspiracją lub tematem towarzyszącym inicjatywom, ale nie powinny stanowić ich głównego celu. Kultura pozostaje podstawowym obszarem działań wspieranych przez program Dom Kultury+. Jeśli chcesz włączyć te tematy do swojej inicjatywy, to może jest to dobry moment by poszukać sponsora lub kogoś, kto będzie chciał zrobić coś nieodpłatnie?

Elementy kulinarne mogą pełnić ważną funkcję integracyjną i wspólnotową, jednak nie powinny dominować ani merytorycznie, ani budżetowo. W centrum inicjatyw powinny pozostawać działania kulturalne, edukacyjne, artystyczne i społeczno-kulturowe.

Przykład: sąsiedzki poczęstunek jako zakończenie warsztatów artystycznych, wspólne gotowanie w ramach projektu o lokalnym dziedzictwie kulinarnym, degustacja jako element wydarzenia kulturalnego lub międzypokoleniowego spotkania mieszkańców.

ZREALIZOWANE DZIAŁANIA DIAGNOSTYCZNE

MŁODZIEŻ ZE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. JANA PAWŁA II W PIŃCZOWIE

Liczba uczestników: 47 osób

Młodzież pracowała przez 45 minut, w trakcie których zostali podzieleni na grupy, a w grupach mieli za zadanie wypracować idealny ostatni tydzień wakacji.

Uwagi

- Materiały z tego spotkania mają charakter szkicowy.
- W wielu pracach pojawiają się: potrzeba aktywności fizycznej, spotkań ze znajomymi, przestrzeni swobody, odpoczynku nad wodą, wydarzeń muzycznych i plenerowych.
- Część grup potraktowała ćwiczenie bardziej dosłownie (plan tygodnia), a część wykorzystała je do opisu marzeń i zmian, które chciałyby zobaczyć w Pińczowie.

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Aktywny tydzień poza domem”

Grupa stworzyła plan tygodnia oparty przede wszystkim na aktywności fizycznej, spotkaniach ze znajomymi oraz spędzaniu czasu poza domem.

W kolejnych dniach pojawiają się m.in.:

- aktywności społeczno-sportowe: skatepark; rowery; basen; kajaki; ryby/wędkowanie; siatkówka; badminton; piłka nożna;
- aktywności społeczne i rekreacyjne: wyjazd do Krakowa; zwiedzanie; spacer po lesie i/lub na św. Annę; dzień nad Zalewem Pińczowskim; grill; piknik.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Aktywne wakacje w Pińczowie”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• młodzieżowe aktywności plenerowe;• rajdy rowerowe;• spotkania nad wodą;• gry i aktywności zespołowe;• lokalne wycieczki i odkrywanie okolicy.	<ul style="list-style-type: none">• instruktorzy sportowi i animatorzy rekreacji;• MOSiR Pińczów;• lokalne grupy rowerowe;• edukatorzy terenowi i survivalowi;• Klub Wodny „Kon-Tiki”

Grupa 2 – „Wakacje jako odpoczynek i jedzenie”

Krótki opis pomysłu

Grupa przygotowała rysunkową formę tygodnia wakacyjnego. Pojawiają się: lot balonem; wyjazdy; grill; odpoczynek; kebab; przestrzeń relaksu; wakacyjne krajobrazy.

W materiałach dominuje klimat swobodnego spędzania czasu i wakacyjnego doświadczenia.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Wakacyjny chillout”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• wydarzenia plenerowe;• strefy relaksu;• spotkania młodzieżowe;• kino lub muzyka pod chmurką• działania gastronomiczne.	<ul style="list-style-type: none">• animatorzy wydarzeń plenerowych;• lokalni gastronomi - restauracje / Koła Gospodyń Wiejskich;• organizatorzy wydarzeń młodzieżowych;• fotografowie i twórcy social mediów

Grupa 3 – „Wakacje ze znajomymi”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła szczegółowy plan tygodnia oparty na spotkaniach towarzyskich i wspólnym spędzaniu czasu.

Pojawiają się m.in.: jazda na rowerze; wyjścia na lody; spacer; kebab; pizza; spotkania ze znajomymi; wyjście na basen; grillowanie; aktywności na świeżym powietrzu.

Ważniejszy od konkretnych atrakcji wydaje się tutaj sam aspekt bycia razem.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Lato ze znajomymi”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• młodzieżowe spotkania plenerowe;• wspólne wyjścia i aktywności;• wydarzenia integracyjne;	<ul style="list-style-type: none">• animatorzy młodzieżowi;• instruktorzy sportowi;• lokalne punkty gastronomiczne;

<ul style="list-style-type: none"> • lokalne mikroeventy dla młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • edukatorzy pracujący metodami integracyjnymi.
--	---

Grupa 4 – „Podróże i koncerty”

Krótki opis pomysłu

Ta grupa połączyła wakacyjny odpoczynek z wyjazdami i wydarzeniami muzycznymi.

W harmonogramie pojawiają się: Energylandia; wyjazd do Krakowa; hotel; basen; koncert Justina Biebera; powrót do Pińczowa; czas wolny i odpoczynek.

Pomysł pokazuje silną potrzebę przeżywania „większego świata” poza lokalnością, ale jednocześnie powrotu do znanego miejsca.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Młodzieżowe wyjazdy i doświadczenia”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> • wspólne wyjazdy; • wydarzenia muzyczne; • aktywności integracyjne; • poznawanie nowych miejsc 	<ul style="list-style-type: none"> • organizatorzy wyjazdów młodzieżowych; • edukatorzy turystyczni; • lokalne biura podróży; • animatorzy wydarzeń muzycznych.

Grupa 5 – „Wakacje obrazkowe”

Krótki opis pomysłu

Grupa przygotowała planszę w całości opartą na prostych symbolach i rysunkach.

Pojawiają się: plaża i odpoczynek; lody; komputer i słuchawki; Kaplica św. Anny; deskorolka; rower; aktywności na świeżym powietrzu.

Forma pracy pokazuje codzienny, intuicyjny sposób myślenia o wakacjach — bez dużych wydarzeń, bardziej poprzez symbole przyjemności i odpoczynku.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Młodzieżowy tydzień wakacyjny”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• różnorodne aktywności codzienne;• połączenie ruchu, relaksu i technologii;• działania plenerowe;• przestrzeń swobodnego spędzania czasu.	<ul style="list-style-type: none">• animatorzy młodzieżowi;• instruktorzy deskorolki i sportów miejskich;• lokalni twórcy internetowi;• edukatorzy zajmujący się kulturą młodzieżową

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. ADOLFA DYGASIŃSKIEGO W PIŃCZOWIE

Liczba uczestników: 62 osoby

Młodzież pracowała przez 45 minut, w trakcie których zostali podzieleni na grupy, a w grupach mieli za zadanie wypracować idealny ostatni tydzień wakacji.

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Aktywny tydzień wakacji”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła bardzo uporządkowany plan tygodnia oparty na codziennych aktywnościach sportowych, rekreacyjnych i integracyjnych.

W kolejnych dniach pojawiają się m.in.: turniej szachowy; turniej siatkówki plażowej; rajd rowerowy; piknik czytelniczy; spacer w plenerze; gry sportowe na hali; wyjazd nad zalew.

W materiałach widoczne jest połączenie ruchu, odpoczynku i działań społecznych.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Tydzień aktywnego Ponidzia”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy

<ul style="list-style-type: none"> • codzienne aktywności dla młodzieży; • rajdy i spacer; • gry zespołowe; • działania czytelnicze w plenerze; • wydarzenia nad wodą. 	<ul style="list-style-type: none"> • MOSiR Pińczów; • instruktorzy sportowi; • animatorzy rekreacji; • biblioteka publiczna; • lokalne grupy rowerowe.
---	---

Grupa 2 – „Pomysły na rozwój Pińczowa”

Krótki opis pomysłu

Ta grupa odeszła od planowania tygodnia wakacyjnego i skoncentrowała się na zmianach, które mogłyby poprawić atrakcyjność miasta.

Na flipcharcie pojawiają się m.in.: wydarzenia muzyczne na zamku (np. Stare Kulfony); odbudowa rynku; remont plaży i zalewu; sklepy odzieżowe i świetliki; modernizacja szpitala; więcej wydarzeń dla młodzieży i atrakcji; odświeżenie starych budynków i dróg.

Pomysł ma charakter bardziej „miejskiej wizji” niż pojedynczej inicjatywy.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Młodzi o przyszłości Pińczowa”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> • konsultacje młodzieżowe; • spacer badawczy; • mapowanie potrzeb młodych mieszkańców; • działania wokół estetyki i przestrzeni miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • urbaniści społeczni; • architekci krajobrazu; • animatorzy konsultacji społecznych; • lokalni społecznicy i regionaliści

Grupa 3 – „Ostatni tydzień wakacji”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła prosty plan tygodnia oparty głównie na codziennych aktywnościach młodzieży.

Pojawiają się: spotkania ze znajomymi; siłownia; zakupy szkolne; trening bokserski; wyjście na plażę; impreza „ostatni dzień wakacji”; udział we mszy św.

Materiał pokazuje codzienny rytm życia młodych ludzi i łączenie czasu wolnego z przygotowaniem do powrotu do szkoły.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Pożegnanie wakacji”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• wydarzenie kończące wakacje;• sport i aktywności ruchowe;• spotkania młodzieżowe;• działania integracyjne	<ul style="list-style-type: none">• trenerzy sportów walki;• animatorzy młodzieżowi;• instruktorzy fitness;• lokalni organizatorzy wydarzeń.

Grupa 4 – „Wakacyjna mapa marzeń”

Krótki opis pomysłu

Grupa przygotowała bardzo rysunkową i symbolicznie rozbudowaną planszę.

Pojawiają się: plaża i wypoczynek; rowery; koncerty; przestrzenie spotkań; budynki i miejsca miejskie; elementy natury; wspólne aktywności.

Forma pracy sugeruje bardziej emocjonalne i obrazowe myślenie o wakacjach niż plan dnia.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Wakacyjne strefy młodzieżowe”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• przestrzenie odpoczynku;• działania muzyczne;• aktywności plenerowe;• miejsca spotkań młodzieży.	<ul style="list-style-type: none">• animatorzy przestrzeni społecznych;• lokalni muzycy;• projektanci działań plenerowych;• edukatorzy artystyczni.

Grupa 5 – „Koło wakacyjnych aktywności”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła planszę w formie koła podzielonego na części odpowiadające różnym aktywnościom.

Wśród nich pojawiają się m.in.: wyjazdy; aktywności sportowe; odpoczynek; spotkania; jedzenie; czas z przyjaciółmi; działania wakacyjne.

Plansza pokazuje różnorodność potrzeb i brak jednego dominującego sposobu spędzania czasu.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Wakacyjny mikś aktywności”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• różnorodne mikroaktywności;• możliwość wyboru;• działania dla różnych zainteresowań;• młodzieżowe spotkania tematyczne.	<ul style="list-style-type: none">• animatorzy młodzieżowi;• instruktorzy sportowi;• organizatorzy wydarzeń plenerowych;• edukatorzy zajmujący się pracą projektową z młodzieżą.

MŁODZIEŻ ZE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

MŁODZIEŻ Z LICEUM IM. H. KOŁŁĄTAJA W PIŃCZOWIE

Liczba uczestników: 26 osób

Młodzież pracowała przez dwie godziny lekcyjne (2x 45min), w trakcie których opowiadali o tym z czym kojarzy im się kultura oraz co sprawia, że się regenerują. Następnie, w grupach, wykorzystując powyższe informacje starali się zaplanować inicjatywy i wydarzenia w Pińczowie, które byłyby dla nich angażujące.

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Przegląd talentów” / „Twoja chwila, Twój talent”

Krótki opis pomysłu

Grupa skoncentrowała się na stworzeniu przestrzeni do odkrywania, prezentowania i wzajemnego poznawania talentów młodych ludzi. Na flipcharcie pojawia się idea „Przeglądu talentów”, który miałby umożliwić młodzieży pokazanie swoich zainteresowań i umiejętności. Wskazano różne formy ekspresji: rysunek, fotografia, muzyka, taniec, występy sceniczne czy inne aktywności twórcze. Istotnym elementem jest także stworzenie „katalogu talentów”.

Pomysł wyraźnie akcentuje potrzebę zauważenia potencjału młodych osób i stworzenia miejsca, w którym można się wzajemnie inspirować.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Przegląd talentów – Twoja chwila, Twój talent”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• otwarta prezentacja talentów młodzieży;• wystawy prac (rysunek, fotografia);• koncerty lub prezentacje lokalnych zespołów i wykonawców;• występy sceniczne;• stworzenie społecznego katalogu talentów lub mapy pasji;• działania integrujące uczestników.	<ul style="list-style-type: none">• instruktorzy i animatorzy z Pińczowskiego Samorządowego Centrum Kultury;• lokalni muzycy i zespoły z regionu;• fotografowie i twórcy wizualni ze Świętokrzyskiego;• osoby zajmujące się notatkami wizualnymi i dokumentacją procesu;• lokalni twórcy internetowi działający wokół fotografii, muzyki lub sztuki.

Grupa 2 – „Escape Pińczów”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła pomysł miejskiej gry terenowej inspirowanej mechaniką escape roomów. Uczestnicy poruszaliby się pomiędzy punktami na terenie Pińczowa, rozwiązując zagadki i wykonując zadania.

W trakcie prezentacji pojawiły się elementy: quiz dotyczący Pińczowa; wykorzystanie miejskich lokalizacji; zagadki historyczne; elementy związane z lokalnym dziedzictwem; zdobywanie przedmiotów i punktów; finał wydarzenia; współpraca uczestników.

Istotne jest połączenie zabawy z poznawaniem miasta i jego historii.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Escape Pińczów – odkryj miasto”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• miejska gra terenowa;• zadania związane z historią i lokalnymi miejscami;• punkty prowadzone przez partnerów i instytucje;• zagadki i zadania zespołowe;• finał integrujący uczestników.	<ul style="list-style-type: none">• lokalni historycy i regionaliści;• nauczyciele historii z Pińczowa;• osoby zajmujące się grami terenowymi;• przewodnicy lokalni;• instytucje kultury i biblioteka;• osoby zajmujące się tworzeniem materiałów multimedialnych

Grupa 3 – „Sport buduje społeczność”

Grupa przygotowała swoją koncepcję w tworząc plakat promujący wydarzenie. Co ważne, sama forma prezentacji była integralną częścią pomysłu i pokazywała potencjał wizualny uczestniczek.

Punktem wyjścia było przekonanie, że sport stanowi jeden z najbardziej rozpoznawalnych elementów lokalnej tożsamości Pińczowa. Uczestniczki odwołały się m.in. do organizowanego w mieście Memoriału im. Marszałika, zauważając jednocześnie, że podobne wydarzenia odbywają się stosunkowo rzadko.

W odpowiedzi zaproponowały cykliczne wydarzenie sportowe obejmujące różne dyscypliny: koszykówkę, siatkówkę, tenis stołowy, tenis ziemny, piłkę nożną. Miejscem realizacji miałyby być hala POKSTiR („Żółwik”), wskazana jako naturalna przestrzeń dla tego typu aktywności.

Jednocześnie sport nie został potraktowany wyłącznie jako rywalizacja. W trakcie prezentacji uczestniczki podkreślały znaczenie takich wartości jak: integracja, współpraca, budowanie społeczności, różnorodność, zdrowa rywalizacja.

Interesującym elementem był pomysł włączenia do wydarzenia części artystyczne, tj. występu cheerleaderek z liceum. Występ miałby wprowadzać uczestników w wydarzenie i pokazywać, że kultura oraz sport mogą wzajemnie się uzupełniać.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Pińczów Gra Razem”

Cykl integracyjnych spotkań opartych na aktywności sportowej, w których sport staje się pretekstem do budowania relacji pomiędzy mieszkańcami.

Ze względu na formalne ograniczenia programu DK+ głównym celem nie byłaby sama rywalizacja sportowa, ale budowanie społeczności wokół wydarzenia.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● turnieje integracyjne w różnych dyscyplinach; ● prezentacje lokalnych grup i pasji; ● występy taneczne i muzyczne; ● młodzieżowa oprawa graficzna wydarzenia; ● dokumentacja fotograficzna i filmowa; ● spotkania z lokalnymi sportowcami; ● tworzenie galerii „sportowych historii Pińczowa”; ● działania promujące aktywność społeczną i wolontariat. 	<ul style="list-style-type: none"> ● POKSTiR; ● szkoły ponadpodstawowe; ● lokalne kluby sportowe; ● grupy taneczne i cheerleaderskie; ● nauczyciele wychowania fizycznego; ● animatorzy młodzieżowi; ● osoby związane z historią sportu w Pińczowie.

Sposób pracy i poziom rysunków tej grupy wykazywał duże kompetencje szybkiego wizualizowania i syntetyzowania treści. Grupa została więc poproszona, by w trakcie prezentacji pozostałych pomysłów spróbowali podjąć się interpretacji wizualnej tego co usłyszą.

Zadanie to zostało wykonane wzorcowo – w krótkim czasie uczestnicy stworzyli spójne wizualizacje pomysłów innych grup, przekładając idee na język symboli, map i prostych narracji graficznych. Kompetencja ta wykracza poza zdolności plastyczne – obejmuje umiejętność słuchania, interpretowania i budowania wspólnego rozumienia pomysłów. Tego typu zasób może pełnić ważną funkcję wspierającą lokalne procesy animacyjne i partycypacyjne.

Poniżej zestawienie czterech plakatów dla czterech pomysłów (jeden z nich to pierwotny pomysł grupy 3. opisany w formie graficznej)

Grupa 4 – sport, doradztwo zawodowe, VR i kuchnie świata

Grupa przedstawiła kilka odrębnych pomysłów.

Sport i wykorzystanie hali

Zwrócono uwagę na niewykorzystany potencjał hali sportowej i potrzebę poznawania różnych aktywności.

Pojawiały się: wspinaczka; różne dyscypliny sportowe (są otwarci na odkrywanie nowych kierunków działania); poznawanie nowych aktywności; integracja.

Warsztaty z doradcami zawodowymi

Grupa podkreślała potrzebę spotkań z osobami, które mają doświadczenie zawodowe i mogłyby pomóc młodzieży w wyborze kierunku rozwoju.

Istotne było podkreślenie autentyczności prowadzących, którzy posiadają konkretne sukcesy (przedsiębiorcy, ludzie sukcesu) lub dobre przygotowanie pedagogiczne i psychologiczne (doradcy zawodowi sensu stricto), którzy mogliby pomóc odkryć silne i słabe strony, wskazać na ich szanse i zagrożenia dla rozwoju.

VR i podróże

Pomysł dotyczył wykorzystania technologii VR do: poznawania różnych miejsc świata; poznawania kultur; „podróży w czasie” i historii.

Kuchnie świata

Pomysł zakładał poznawanie kultur poprzez jedzenie: np. degustacje; poznawanie historii potraw; spotkania z osobami związanymi z kuchnią.

Powyższe wątki wydają się łączyć w ciekawą inicjatywę odwołującą się do:

- **Przeszłości** (Kuchnie Świata, własne podróże nasze i naszych rodzin, członków społeczności oraz podróże historyczne)
- **Teraźniejszości** (aktywność sportowa jako narzędzie angażujące / przyciągające uwagę)
- **Przyszłości** (zawodowa, podróżnicza (mała i duża), technologiczna)

Wykorzystując ten klucz warto rozważyć inicjatywę modułową, która mogłaby przyjąć poniższy kształt:

Wczoraj – Dzisiaj – Jutro

Inicjatywa opiera się na idei podróży – rozumianej nie tylko jako przemieszczanie się w przestrzeni, ale także jako poznawanie historii, odkrywanie własnych zainteresowań oraz wyobrażanie sobie przyszłości.

Całość podzielona byłaby na trzy wzajemnie uzupełniające się **elementy** - moduły:

PRZESZŁOŚĆ – „Skąd jesteśmy?”

Moduł związany z odkrywaniem historii poprzez doświadczenie.

Możliwe działania wynikające bezpośrednio z pomysłów grupy: warsztaty i spotkania wokół kuchni świata i historii potraw; poznawanie dawnych zwyczajów i historii codzienności; wykorzystanie technologii VR do podróży historycznych; odkrywanie lokalnej historii.

Cel: Uczenie historii nie tylko w szkolnym jej znaczeniu, ale pokazywanie, że historia jest doświadczeniem ludzi, smaków i miejsc.

TERAŹNIEJSZOŚĆ – „Co nas łączy dzisiaj?”

Moduł oparty na aktywności i integracji.

Możliwe działania: otwarte wydarzenia sportowe; poznawanie mniej oczywistych dyscyplin; aktywności zespołowe; działania integrujące różne grupy.

Cel: wykorzystanie sportu jako naturalnego narzędzia budowania relacji i angażowania osób, które nie trafiają do działań stricte kulturalnych.

PRZYSZŁOŚĆ – „Dokąd możemy pójść?”

Moduł dotyczący rozwoju i wyobrażenia sobie przyszłości.

Możliwe działania: spotkania z osobami wykonującymi różne zawody; rozmowy z przedsiębiorcami i praktykami; działania związane z nowymi technologiami; wykorzystanie VR do „podróży przyszłości”.

Cel: pokazanie młodym ludziom różnych możliwych ścieżek i sposobów rozwoju.

Potencjalni partnerzy i eksperci

Przeszłość – lokalni regionaliści; koła gospodyń wiejskich; osoby zajmujące się historią regionu; kucharze i edukatorzy kulinarni.

Teraźniejszość – lokalne kluby sportowe; trenerzy; animatorzy sportowi.

Przyszłość – przedsiębiorcy z Pińczowa i regionu; absolwenci lokalnych szkół; osoby związane z technologią i mediami cyfrowymi; edukatorzy VR.

Liczba uczestników: 44 osoby

Młodzież pracowała przez dwie godziny lekcyjne (2x 45min), w trakcie których opowiadali o tym z czym kojarzy im się kultura oraz co sprawia, że się regenerują. Następnie, w grupach, wykorzystując powyższe informacje starali się zaplanować inicjatywy i wydarzenia w Pińczowie, które byłyby dla nich angażujące.

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Dzień Pomarańczy”

Krótki opis pomysłu

Grupa zaproponowała jednodniowe wydarzenie integracyjne oparte wokół prostego motywu przewodniego – koloru i atmosfery „pomarańczowości”. Na plakacie oraz w prezentacji pojawiają się: stoiska z pomarańczami; kolorowe/pomarańczowe napoje; darmowe makijaże dla dzieci; foodtrunki; fotobudki; koncerty (Baciary, Mata, Skolim itp.), wydarzenie z elementem charytatywnym – zbiórką finansową na ważny cel / osobę.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Dzień Pomarańczy – dzień dobrych emocji”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">● motyw przewodni (kolor, smak, symbol) - pomarańczy● działania integracyjne;● działania dla dzieci;● przestrzeń spotkań;● komponent społeczny/charytatywny.	<ul style="list-style-type: none">● lokalni animatorzy wydarzeń;● wizażyści i charakteryzatorzy;● lokalni fotograficy;● edukatorzy zajmujący się organizacją wydarzeń społecznych;● lokalne firmy gastronomiczne.

Grupa 2 – „Smak i spotkanie”

Krótki opis pomysłu

Pomysł zakłada regularne spotkania młodzieży w PSCK, odbywające się np. raz w tygodniu (wskazano piątki). Każde spotkanie poświęcone byłoby innej kuchni świata.

Na plakacie i w prezentacji pojawiają się: kuchnia hiszpańska; kuchnia włoska; kolejne kraje; wspólne gotowanie; obecność osoby znającej daną kuchnię.

Kluczowym elementem nie jest samo jedzenie, lecz **spotkanie i wspólne działanie**.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Smak i spotkanie – młodzieżowe kuchnie świata”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● regularny cykl spotkań – może w PSCK, a może w Pińczowskich restauracjach i/lub przestrzeniach społecznych związanych z gotowaniem – np. Świetlice z KGW!; ● wspólne przygotowywanie potraw; ● rozmowy o kulturach; ● możliwość współtworzenia programu przez uczestników. 	<ul style="list-style-type: none"> ● koła gospodyń wiejskich; ● lokalni restauratorzy; ● osoby pochodzące z różnych krajów mieszkające lub pracujące w regionie; ● edukatorzy międzykulturowi; ● blogerzy kulinarni ze Świętokrzyskiego.

Grupa 3 – „Plan wydarzeń”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła szczegółowy harmonogram dużego wydarzenia plenerowego.

Na plakacie pojawiają się: koncert (Mata, Bedoes, Skolim); mini wesołe miasteczko; miejsce wypoczynku; otwarcie wydarzenia; quiz o Pińczowie; zabawy; zjazd starych samochodów; wielkie zakończenie imprezy.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Młodzieżowy dzień Pińczowa”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● scena i koncert; ● strefa relaksu; ● działania lokalne; ● quiz miejski; ● wystawy i prezentacje pasji. 	<ul style="list-style-type: none"> ● lokalni muzycy; ● lokalni kolekcjonerzy i pasjonaci motoryzacji; ● animatorzy czasu wolnego.

Grupa 4 – „Zoo Festival” / wydarzenie charytatywne

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła wydarzenie łączące: koncerty; działania charytatywne; miejsce odpoczynku; ognisko; zwierzęta; przestrzeń regeneracji.

W rozmowie pojawił się także wątek inspirowania się działalnością osób realizujących akcje społeczne – jak niedawna akcja zbiórki charytatywnej Łatwoganga.

Widoczny jest silny komponent wspólnotowy i pomocowy.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Pomagamy razem”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• wydarzenie integracyjne;• działania dobroczynne;• spotkania z osobami prowadzącymi akcje społeczne;• strefa odpoczynku;• działania związane ze zwierzętami.	<ul style="list-style-type: none">• lokalne schroniska i fundacje zwierzęce;• wolontariusze organizacji społecznych;• osoby prowadzące akcje charytatywne;• edukatorzy społeczni.

Grupa 5 – „Pińczów City / Kit Caffè”

Krótki opis pomysłu

Najbardziej rozbudowana przestrzennie koncepcja zaproponowana w trakcie tych warsztatów. Na plakacie pojawiają się: kawiarnia („Kit Caffè”); klub; miejsce spotkań; czytanie; przestrzeń odpoczynku; elementy modernizowanej infrastruktury.

Praca wygląda bardziej na wizję miejsca niż pojedynczego wydarzenia.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Młodzieżowa strefa spotkań”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none">• przestrzeń do spotkań;• strefa relaksu;• kawiarenka społeczna;• działania twórcze;• klub zainteresowań.	<ul style="list-style-type: none">• architekci społeczni;• projektanci przestrzeni;• animatorzy młodzieżowi;• osoby zajmujące się projektowaniem miejsc przyjaznych młodym ludziom.

SKATEPARK PRZY MOSIR W PIŃCZOWIE

Liczba uczestników: 11 osób

Spotkanie przy skateparku miało początkowo bardzo kameralny charakter. Dopiero w trakcie jego trwania zaczęła pojawiać się większa grupa młodych ludzi, z których część spontanicznie włączyła się w rozmowę.

W przeciwieństwie do warsztatów szkolnych rozmowa nie była oparta na wykonywaniu zadania czy pracy warsztatowej. Miała charakter swobodnej konsultacji i dotyczyła codzienności młodych ludzi, ich zainteresowań oraz sposobów funkcjonowania poza formalnymi instytucjami.

To właśnie ta mniej formalna forma spotkania pozwoliła wybrzmieć tematom, które prawdopodobnie nie pojawiłyby się podczas standardowych warsztatów szkolnych.

Najważniejsze wątki pojawiające się podczas spotkania

1. Cyfrowa codzienność młodzieży

Młodzi uczestnicy dużo mówili o:

- grach komputerowych,
- platformach streamingowych,
- serialach i filmach,
- anime i mandze,
- kulturze internetowej.

Wątki te nie były przedstawiane wyłącznie jako „rozrywka”, ale jako ważny element budowania relacji, języka komunikacji oraz tożsamości grupowej.

Szczególnie wyraźnie pojawiała się kultura anime i mangi — nie tylko jako oglądanie treści, ale również:

- rysowanie,
- inspirowanie się estetyką japońską,
- zainteresowanie konwentami,
- uczestnictwo w społecznościach internetowych.

To ważne, ponieważ pokazuje obecność w Pińczowie zjawisk kulturowych często niewidocznych z perspektywy tradycyjnej instytucji kultury.

2. Potrzeba bycia poza kontrolą i instytucją

W rozmowie wielokrotnie wracali:

- lasy pińczowskie,
- włóczenie się po okolicy,
- urbex,
- skatepark,
- „bycie poza domem”.

Nie chodziło wyłącznie o aktywność fizyczną, ale o potrzebę:

- autonomii,
- eksploracji,
- przygody,
- przestrzeni nieformalnej.

Urbex pojawiał się zarówno jako ciekawość miejsc opuszczonych, jak i forma poznawania przestrzeni poza oficjalnym obiegiem.

3. Poczucie ograniczania przestrzeni młodzieżowej

Młodzi ludzie zwracali uwagę na poczucie stopniowej utraty przestrzeni „dla siebie” — zarówno w mieście, jak i w szkołach.

Pojawiał się wątek:

- przesuwania aktywności i uwagi instytucji w stronę innych grup społecznych i demograficznych niż młodzież,
- braku miejsc, które nie byłyby jednocześnie kontrolowane, oceniane lub organizowane „dla kogoś”.

Młodzież niekoniecznie oczekuje gotowej oferty, ale raczej przestrzeni współobecności i współdecydowania.

4. Wyjazd jako perspektywa zmiany

W rozmowie wyraźnie wybrzmiało również przekonanie, że zakończenie szkoły podstawowej oznacza możliwość „wyrwania się” do większego miasta.

Pińczów był opisywany równocześnie jako:

- miejsce znajome i bezpieczne,
- ale też przestrzeń ograniczona pod względem możliwości rozwoju.

Ważne jest jednak to, że młodzi ludzie nie mówili wyłącznie o potrzebie wyjazdu „na zawsze”, ale o potrzebie:

- nowych doświadczeń,
- nowych środowisk,
- kontaktu z większym światem.

Uwagi

Spotkanie wyraźnie pokazuje, że (znaczna) część młodzieży **funkcjonuje całkowicie poza klasycznym obiegiem instytucji kultury**, ale jednocześnie posiada: własne zainteresowania, język kulturowy, estetykę, społeczności, praktyki spędzania czasu.

Są to często aktywności: internetowe, niszowe, nieoczywiste, trudne do uchwycenia przez tradycyjne działania domu kultury. **Nie oznacza to, że PSCK powinno samodzielnie próbować stawać się** ekspertem od kultury anime, przestrzenią terapeutyczną, miejscem doradztwa psychologicznego czy przewodnikiem po **wszystkich aspektach życia młodzieży**. Być może jest jednak wycinek tej rzeczywistości lub nisza, którą młodzież chciałaby chętnie współprogramować z PSCK

Takie działania wymagałyby:

- wsparcia specjalistów,
- współpracy z edukatorami,
- partnerstw z doświadczonymi organizacjami i/lub uczelniami (np. koła naukowe),
- odpowiedniego przygotowania merytorycznego.

Możliwy zarys inicjatyw lokalnych

1. „Pińczów Offline / Online”

Idea

Młodzieżowy cykl spotkań i działań pokazujących różne sposoby funkcjonowania współczesnej młodzieży — pomiędzy światem cyfrowym a fizycznym.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● spotkania wokół anime, gier i internetu; ● warsztaty rysunku inspirowanego mangą; ● rozmowy o kulturze internetowej; ● wspólne wyjścia terenowe; ● spacery i eksploracja lasów Poniżnia; ● fotografia i dokumentowanie miejsc; ● tworzenie zinów i materiałów wizualnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ● ilustratorzy i twórcy mangi; ● edukatorzy nowych mediów; ● osoby organizujące konwenty; ● animatorzy outdoorowi; ● młodzi twórcy internetowi ze Świętokrzyskiego; ● studenci kierunków kulturoznawczych, pedagogicznych lub psychologicznych, członkowie kół naukowych

2. „Nieoczywisty Pińczów”

Główna oś inicjatywy

Młodzi ludzie opowiadali o: urbexie, opuszczonych miejscach, włóczeniu się po lesie, szukaniu przestrzeni poza oficjalnym obiegiem.

Nie chodzi tu jednak o promocję niebezpiecznych działań, ale o: **potrzebę odkrywania miasta i okolicy po swojemu. O Tworzenie własnych światów i własnych narracji.**

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● spacery eksploracyjne; ● mapowanie „nieoczywistych miejsc”; ● fotografia i dokumentacja; ● tworzenie alternatywnych map Pińczowa; ● zbieranie lokalnych historii; ● działania audio/video; ● mikrowystawy. 	<ul style="list-style-type: none"> ● fotografowie dokumentalni; ● urbexowi twórcy internetowi; ● regionaliści; ● edukatorzy bezpieczeństwa; ● artyści nowych mediów; ● uczelnie prowadzące kierunki związane z kulturą wizualną lub animacją społeczną.

SPOTKANIA Z LIDERAMI

PIŃCZOWSKIE SAMORZĄDOWE CENTRUM KULTURY

Liczba uczestników: 22 osoby

Pierwsza część spotkania poświęcona została identyfikacji lokalnych zasobów. Uczestnicy pracowali nad odpowiedzią na pytanie: *co w Pińczowie i okolicy już istnieje i może stanowić punkt wyjścia dla przyszłych działań kulturalnych i społecznych?*

Powstały propozycje pokazują szerokie rozumienie zasobów – uczestnicy wskazywali nie tylko miejsca i instytucje, ale również ludzi, historię, organizacje, krajobraz oraz lokalne tradycje. Wiele wskazań wzajemnie się uzupełniało i powtarzało pomiędzy grupami, co może świadczyć o ich szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności.

Ludzie, środowiska społeczne	Organizacje, instytucje i aktywne środowiska
Wśród wskazywanych grup i osób pojawiały się:	Najczęściej pojawiały się:
<ul style="list-style-type: none">• osoby starsze i seniorzy;• lokalni liderzy i społecznicy;• osoby posiadające wiedzę historyczną;• twórcy i artyści;• osoby związane z lokalnymi tradycjami;• pasjonaci i hobbyści.	<ul style="list-style-type: none">• Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury;• MOSiR;• biblioteki;• muzeum regionalne;• szkoły;• kluby sportowe;• teatr i środowiska artystyczne;• lokalne stowarzyszenia.
Wskazywano również konkretne środowiska i grupy aktywne społecznie:	Pojawiały się również mniej oczywiste zasoby, takie jak:
<ul style="list-style-type: none">• Koła Gospodyń Wiejskich;• kluby seniora;• organizacje pozarządowe;• grupy sportowe;• środowiska teatralne;• grupy działające wokół kultury i edukacji.	<ul style="list-style-type: none">• Klub Wodny „Kon-Tiki”;• Aeroklub Pińczowski;• Towarzystwo Przyjaciół Ponidzia;• Zespół pieśni i tańca “Osa”• grupy rekonstrukcyjne i pasjonackie.

Miejsca i przestrzenie	Historia i dziedzictwo
<ul style="list-style-type: none"> ● Zalew Pińczowski; ● Górę Zamkową; ● Synagogę; ● Kaplicę św. Anny; ● Muzeum Regionalne; ● kolejkę wąskotorową; ● tereny nad Nidą; ● MOSiR i obiekty sportowe; ● Garb Pińczowski; ● jeziora w Gackach; ● Winnicę; ● Ogród na Rozstajach; ● Ośrodek Edukacji Przyrodniczej 	<ul style="list-style-type: none"> ● kamień pińczowski; ● zamek i Góra Zamkowa; ● wielokulturowość Pińczowa; ● Kaplica św. Anny; ● tradycje winiarskie; ● tradycje kamieniarskie.
<p>Istotnym wątkiem było postrzeganie krajobrazu Ponidzia jako zasobu samego w sobie – miejsca spacerów, aktywności terenowych i kontaktu z naturą.</p>	
<p>Przyroda i krajobraz</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● rzeka Nida; ● jeziora i zbiorniki wodne (np. Camp Gacki); ● fauna i flora regionu; 	<ul style="list-style-type: none"> ● przyroda Ponidzia; ● tereny spacerowe i rekreacyjne.
<p>Uczestnicy wskazywali przyrodę nie tylko jako walor krajobrazowy, ale również jako potencjalną przestrzeń działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych.</p>	

Uwagi

Zidentyfikowane zasoby pokazują, że uczestnicy spotkania postrzegają potencjał Pińczowa znacznie szerzej niż wyłącznie przez pryzmat infrastruktury instytucjonalnej.

Istotne jest również to, że wiele wskazywanych zasobów nie funkcjonuje oddzielnie – uczestnicy wielokrotnie łączyli historię z ludźmi, miejsca z przyrodą, a organizacje z lokalnymi tradycjami. Może to stanowić ważny punkt wyjścia dla przyszłych inicjatyw lokalnych, opartych na współpracy i łączeniu różnych zasobów społeczności.

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Sieć rękodzieła i domów kultury”

Grupa skoncentrowała się na działaniach związanych z rękodziełem, edukacją regionalną oraz współpracą pomiędzy instytucjami kultury.

W rozmowie podkreślano, że mieszkańcy chętnie uczestniczą w warsztatach związanych z lokalnym dziedzictwem i tradycyjnymi technikami twórczymi. Jednocześnie pojawił się pomysł budowania relacji pomiędzy domami kultury poprzez wymianę doświadczeń, instruktorów i dobrych praktyk.

Ważnym elementem była również promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez działania praktyczne i warsztatowe.

Możliwy zarys inicjatywy

„Ponidziańska Sieć Rękodziela”

Elementy:	Potencjalni partnerzy:
<ul style="list-style-type: none"> ● cykl warsztatów rękodzielniczych; ● wymiana instruktorów pomiędzy instytucjami kultury; ● wspólne prezentacje twórczości mieszkańców; ● wizyty studyjne pomiędzy domami kultury; ● katalog lokalnych twórców i edukatorów; ● wystawy i pokazy efektów pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> ● domy kultury z województwa świętokrzyskiego; ● regionalni twórcy ludowi; ● Muzeum Regionalne w Pińczowie; ● Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli; ● organizacje zajmujące się dziedzictwem niematerialnym.

Grupa 2 – „Młodzież, krajobraz i kultura pod chmurką”

W centrum propozycji znalazła się potrzeba tworzenia miejsc spotkań dla młodzieży oraz działań realizowanych poza budynkami instytucji.

Na flipcharcie pojawiają się: miejsce dla młodzieży; ścieżki rowerowe; koncerty plenerowe; spacer historyczne; wydarzenia w parku; letnie spotkania przy muzyce; integracja różnych grup wiekowych.

W trakcie prezentacji mocno wybrzmiewała potrzeba stworzenia przestrzeni, w której młodzi mieszkańcy mogliby spotykać się bez konieczności uczestniczenia w formalnych zajęciach.

Możliwy zarys inicjatywy

„Pińczów pod chmurką”

Elementy:	Potencjalni partnerzy:
<ul style="list-style-type: none"> ● letnie koncerty lokalnych wykonawców; ● spacer historyczny z przewodnikiem; ● wydarzenia rowerowe; ● kino plenerowe; ● otwarte spotkania młodzieżowe; ● kawiarenki i pikniki w przestrzeni publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ● lokalni muzycy; ● przewodnicy regionalni; ● grupy rowerowe; ● MOSiR; ● organizacje młodzieżowe; ● animatorzy działań plenerowych.

Grupa 3 – „Kultura obecna w przestrzeni codziennej”

Była to najbardziej rozbudowana koncepcja spośród wszystkich zaprezentowanych podczas spotkania.

Grupa zaproponowała szereg działań opartych na lokalnej historii, wielokulturowości i obecności kultury w codziennej przestrzeni mieszkańców.

Na flipcharcie oraz w rozmowie pojawiały się m.in.:

- kontynuacja projektu „Szlakiem Włoskim”;
- kultura na przystankach z wykorzystaniem kodów QR;
- festiwal chleba;
- regularne turnieje szachowe, warcabowe i planszówkowe;
- plenerowe spotkania i rozgrywki;
- murale związane z Pińczowem;
- wielkoformatowa gra o Pińczowie;
- odwołania do historii kolejki wąskotorowej;
- wykorzystanie lokalnych motywów historycznych.

Warto zwrócić uwagę na pomysł „kultury na przystankach”, który łączy: działania artystyczne; historię lokalną; integrację mieszkańców; oraz wykorzystanie nowych technologii.

Możliwy zarys inicjatywy

„Pińczów Opowiada”

Elementy:	Potencjalni partnerzy:
<ul style="list-style-type: none"> ● artystyczne zagospodarowanie wybranych przystanków; ● zbieranie lokalnych historii; ● tworzenie materiałów audio i video; ● kody QR prowadzące do opowieści mieszkańców; ● murale i działania wizualne; ● wielkoformatowe gry terenowe; ● działania edukacyjne związane z historią miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> ● lokalni historycy i regionaliści; ● szkoły; ● grupy nieformalne z poszczególnych miejscowości; ● graficy i artyści street-artowi; ● twórcy multimedialni; ● organizacje zajmujące się historią lokalną.

Grupa 4 – „Warsztaty, książki i wyjazdy kulturalne”

Grupa skoncentrowała się przede wszystkim na rozwoju oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców.

Na flipcharcie oraz w dyskusji pojawiały się: warsztaty kulinarne; warsztaty haftu i szydełkowania; warsztaty malarskie; warsztaty florystyczne; działania promujące czytelnictwo; spotkania autorskie; festiwale literackie; wyjazdy do teatrów, oper i filharmonii; potrzeba lepszego przepływu informacji o wydarzeniach.

W rozmowie podkreślano, że mieszkańcy nie oczekują wyłącznie bezpłatnych działań, ale przede wszystkim dobrze zorganizowanych i dostępnych wydarzeń, które umożliwiają wspólne uczestnictwo w kulturze.

Możliwy zarys inicjatywy

„Akademia Sąsiedzka”

Elementy:	Potencjalni partnerzy:
<ul style="list-style-type: none"> ● cykl otwartych warsztatów rozwijających zainteresowania; ● spotkania autorskie; ● klub czytelniczy; ● wyjazdy do instytucji kultury; ● wymiana umiejętności pomiędzy mieszkańcami; 	<ul style="list-style-type: none"> ● biblioteki; ● Uniwersytet Trzeciego Wieku; ● lokalni artyści; ● twórcy rękodzieła; ● teatry i filharmonie regionu; ● autorzy i wydawnictwa związane ze Świętokrzyskiem.

• działania integrujące osoby o podobnych zainteresowaniach.	

Uwagi

Patrząc przekrojowo na wszystkie cztery grupy, można zauważyć cztery wyraźne kierunki myślenia mieszkańców:

1. **Dziedzictwo i rękodzieło** (grupa 1),
2. **Przestrzeń spotkań i działania plenerowe** (grupa 2),
3. **Historia obecna w codziennym krajobrazie miasta i wsi** (grupa 3),
4. **Edukacja kulturalna i rozwój zainteresowań mieszkańców** (grupa 4).

Szczególnie wyróżnia się grupa 3, której propozycje mają potencjał budowania trwałych efektów w przestrzeni publicznej i angażowania mieszkańców różnych miejscowości gminy wokół lokalnej historii i tożsamości. To jeden z najbardziej charakterystycznych i oryginalnych kierunków, jakie pojawiły się podczas całej diagnozy.

SPOTKANIE Z SENIORAMI

Liczba uczestników: 26 osób

Zasoby i potrzeby seniorów – spotkanie diagnostyczne

Spotkanie z seniorami miało odmienny charakter niż wcześniejsze otwarte konsultacje. Uczestnikami były przede wszystkim osoby zaangażowane w działania organizacji senioralnych, klubów i środowisk aktywizujących osoby starsze w Pińczowie.

Punktem wyjścia do rozmowy były trzy pytania:

1. **Co mogę dać?**
2. **Co chcę otrzymać?**
3. **Czym jest dla mnie Pińczów?**

Taka konstrukcja rozmowy spowodowała, że uczestnicy nie skupiali się wyłącznie na potrzebach i brakach, ale również na własnych kompetencjach, doświadczeniach i możliwościach działania na rzecz innych mieszkańców.

W efekcie spotkanie stało się nie tylko rozmową o ofercie dla seniorów, ale również o: sprawczości, relacjach społecznych, samotności, potrzebie współobecności, oraz roli seniorów w lokalnej wspólnocie.

Co mogę dać?	Co chcę otrzymać?
<p>Wiedza, doświadczenie i pamięć lokalna:</p> <ul style="list-style-type: none">• wiedzę praktyczną,• historie życiowe,• doświadczenia zawodowe,• umiejętności społeczne,• pamięć o dawnym Pińczowie,• rękodzieło,• tradycje kulinarne,• poezja i literatura,• opowieści o dawnych zwyczajach,• doświadczenia związane z chorobą i kryzysami życiowymi.	<p>Przestrzeń codziennego spotkania</p> <p>Najsilniej wybrzmiewającą potrzebą było stworzenie miejsca dostępnego dla seniorów przez większą część dnia.</p> <p>W trakcie rozmowy doprecyzowywano, że chodzi nie tyle o salę na pojedyncze wydarzenie, ale raczej o:</p> <ul style="list-style-type: none">• miejsce codziennego przebywania,• spotkań,• rozmowy,• odpoczynku,• wspólnego spędzania czasu. <p>Uczestnicy podkreślali, że:</p> <ul style="list-style-type: none">• istniejące przestrzenie są zbyt małe;• część osób nie może uczestniczyć w działaniach wieczornych;• potrzebna jest większa dostępność przestrzeni w ciągu dnia.

	<p>Ważnym kontekstem okazały się także kwestie transportowe i zdrowotne — część osób ma trudność z powrotem do domu po późniejszych wydarzeniach.</p>
<p>Pomoc sąsiedzka i codzienna troska</p> <p>Seniorzy mówili również o gotowości do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wspierania sąsiadów; ● opieki nad osobami samotnymi; ● pomocy w codziennych sprawach; ● dbania o otoczenie; ● pielęgnowania ogródków i wspólnych przestrzeni. <p>W wielu wypowiedziach pojawiała się potrzeba bycia potrzebnym i użytecznym dla innych mieszkańców.</p> <p>Istotnym zasobem są więc nie tylko kompetencje formalne, ale też czas, uważność i gotowość do relacji.</p>	<p>Lepszy przepływ informacji</p> <p>Podobnie jak podczas spotkania otwartego, uczestnicy zwracali uwagę na potrzebę:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● skuteczniejszej komunikacji; ● większej widoczności wydarzeń; ● lepszego docierania z informacją do osób starszych. <p>Wskazywano zarówno:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● internet, ● jak i bardziej tradycyjne formy komunikacji.
<p>Aktywność społeczna i organizacyjna</p> <p>Uczestnicy reprezentowali różne środowiska senioralne i organizacje społeczne, dlatego w rozmowie pojawiały się również doświadczenia związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● organizacją wydarzeń; ● animacją życia społecznego; ● prowadzeniem spotkań; ● współpracą z instytucjami; ● integracją mieszkańców. 	<p>Wsparcie zdrowotne i specjalistyczne</p> <p>W rozmowie bardzo wyraźnie pojawiły się potrzeby związane ze zdrowiem i dostępem do specjalistów.</p> <p>Wskazywano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● reumatologów, ● kardiologów, ● okulistów, ● urologów. <p>Ten wątek wykracza poza możliwości programu DK+ i samego PSCK, jednak pokazuje ważny kontekst codziennego funkcjonowania osób starszych.</p> <p>Może on mieć znaczenie przy planowaniu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● godzin działań, ● dostępności wydarzeń,

	<ul style="list-style-type: none"> • tempa i charakteru aktywności.
<p>Seniorzy wyraźnie pokazali, że nie postrzegają siebie wyłącznie jako odbiorców działań, ale również jako współtwórców lokalnej aktywności</p>	<p>Potrzeba relacji i przeciwdziałania samotności</p> <p>Bardzo mocno wybrzmiewała również potrzeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontaktu z ludźmi, • rozmowy, • bycia razem, • przeciwdziałania izolacji.
<p>Ważny był też wątek wzajemnego wsparcia osób po trudnych doświadczeniach zdrowotnych i życiowych. Uczestnicy wielokrotnie podkreślali znaczenie rozmowy i obecności drugiego człowieka.</p>	<p>Dla części uczestników aktywność społeczna była opisywana nie tylko jako forma spędzania czasu, ale jako ważny element dobrostanu psychicznego i codziennego funkcjonowania.</p>
<p>Czym jest dla seniorów Pińczów?</p>	
<p>Miejsce zakorzenienia</p> <p>Pińczów był opisywany przede wszystkim jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsce życia; • przestrzeń wspomnień; • środowisko relacji; • miejsce wychowania dzieci i wnuków. <p>W wielu wypowiedziach pojawiały się emocjonalne odniesienia do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • historii miasta, • znajomych miejsc, • codzienności, • wspólnoty mieszkańców. 	<p>Miasto o niewykorzystanym potencjale</p> <p>Seniorzy wielokrotnie podkreślali również, że Pińczów posiada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencjał turystyczny, • walory przyrodnicze, • wartości historyczne, • atrakcyjne położenie. <p>Jednocześnie pojawiało się przekonanie, że:</p> <p>część tego potencjału nadal pozostaje niewykorzystana.</p> <p>W szczególności wskazywano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzebę rozwoju turystyki; • większego wykorzystania lokalnych zasobów;

	<ul style="list-style-type: none"> • poprawy estetyki i przestrzeni miejskiej.
<p>Wspólnota ludzi</p> <p>W wielu wypowiedziach Pińczów był definiowany nie przez infrastrukturę, ale przez ludzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znajomych, • sąsiadów, • rodziny, • wspólne doświadczenia. <p>Dla części seniorów lokalność nadal opiera się przede wszystkim na relacjach społecznych, a nie na ofercie instytucjonalnej. To potencjał dla inicjatyw lokalnych.</p>	

Uwagi

Spotkanie z seniorami pokazało bardzo wyraźnie, że osoby starsze:

- nie chcą być wyłącznie odbiorcami działań;
- posiadają realne zasoby społeczne i doświadczenie;
- potrzebują przestrzeni codziennego współżycia;
- silnie wiążą jakość życia z relacjami społecznymi

Jednocześnie pojawił się istotny sygnał, że: **aktywność senioralna nie powinna ograniczać się wyłącznie do okazjonalnych wydarzeń.**

Uwaga!

Potrzeby łączące się bezpośrednio z potrzebami zdrowotnymi (diagnoza, leczenie, zapraszanie ekspertów i prezentacje itp.) to nie jest dobry filar inicjatyw lokalnych - szczególnie, gdy mają być finansowane z budżetu programu. Jeśli chcesz taki wątek włączyć do swojej inicjatywy - niech on będzie towarzyszący, bezkosztowy lub niech opiera się o wymianę doświadczeń, wsparcie, dzielenie się pomocą i kompetencjami - budowanie wspólnoty - to z kolei esencja programu DK+ Inicjatywy Lokalne!

Poniżej efekty pracy grupowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Grupa 1 – „Aktywne lato seniorów”

Krótki opis pomysłu

Grupa stworzyła zestaw pomysłów opartych przede wszystkim na aktywności plenerowej, integracji i wspólnym spędzaniu czasu.

Na flipcharcie pojawiają się: koncerty w parku; ognisko dla emerytów; zabawa na świeżym powietrzu; „Akademia dzieci ze Szkoły Muzycznej dla seniorów”; piknik na CanTikach z różnymi grupami senioralnymi; prezentacja umiejętności kulinarnych; wycieczka po Pińczowie; wyjazd do Umianowic.

Ważne w inicjatywie jest łączenie: ruchu, muzyki, integracji, lokalności, międzypokoleniowości.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Seniorzy w plenerze”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● letnie koncerty i spotkania; ● wspólne ogniska; ● działania międzypokoleniowe; ● spacer i wycieczki; ● prezentacje kulinarne; ● wspólne odkrywanie regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● instruktorzy PSCK; ● uczniowie i nauczyciele szkół muzycznych; ● przewodnicy lokalni; ● animatorzy międzypokoleniowi; ● Koła Gospodyń Wiejskich; ● edukatorzy regionalni związani z Ponidziem.

Grupa 2 – „Scena letnia w Rynku”

Krótki opis pomysłu

Grupa zaproponowała stworzenie regularnej letniej sceny funkcjonującej w przestrzeni rynku.

Pomysł zakładał organizację wydarzeń cyklicznych — „w każdą niedzielę”.

Na planszy pojawiają się: występy zespołów ludowych z Ponidzia; występy dzieci uczących się w PSCK; działania muzyczne i taneczne; spotkania wokół historii miasta; konkursy dla młodzieży dotyczące historii; wspomnienia starszych osób o dawnym Pińczowie i mieszkańcach.

To jedna z najbardziej kompleksowych propozycji — łącząca: kulturę - historię - edukację - integrację międzypokoleniową.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Letnia scena Ponidzia”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● cykl niedzielnych wydarzeń; ● lokalna muzyka i taniec; ● prezentacje grup PSCK; ● działania międzypokoleniowe; ● wspomnienia mieszkańców; ● historia lokalna w formie otwartej i społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ● zespoły ludowe z regionu Ponidzia; ● regionaliści; ● lokalni historycy; ● instruktorzy muzyczni i taneczni; ● Muzeum Regionalne w Pińczowie; ● edukatorzy zajmujący się historią mówioną.

Grupa 3 – „Wspólne ognisko i aktywizacja”

Krótki opis pomysłu

Grupa skoncentrowała się wokół idei wspólnego spędzania czasu i aktywizacji osób starszych.

W materiałach pojawiają się: wspólne ognisko dla różnych grup społecznych; spotkania integracyjne; aktywizacja osób starszych; działania dla mieszkańców gminy; wycieczki dla seniorów; spotkania historyczne dotyczące Pińczowa.

Ważny był tutaj wątek **przeciwdziałania wykluczeniu i samotności**.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Ognisko pokoleń”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● spotkania integracyjne; ● działania międzypokoleniowe; ● wspólne rozmowy i śpiew; ● wyjazdy i spacer; ● lokalne opowieści i historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ● animatorzy społeczni; ● edukatorzy senioralni; ● regionaliści; ● instruktorzy muzyczni; ● organizacje pracujące z seniorami.

Grupa 4 – „Miejsca spotkań”

Krótki opis pomysłu

Grupa zaproponowała działania skupione wokół tworzenia przestrzeni regularnych spotkań dla seniorów.

Na flipcharcie pojawiają się: wspólne biesiadowanie; śpiew i taniec; działania w przestrzeni otwartej; spotkania o tematyce zdrowotnej i żywieniowej; wycieczki po regionie; „podróże małe i duże”; propozycja wydarzeń muzycznych.

W przeciwieństwie do dużych wydarzeń grupa mocno akcentowała: codzienność, relacje, regularność spotkań.

Możliwy zarys inicjatywy lokalnej

„Senioralne miejsca spotkań”

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● regularne spotkania; ● potańcówki i wspólne śpiewanie; ● rozmowy o zdrowiu i codzienności; ● wycieczki regionalne; ● działania integracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> ● dietetycy i edukatorzy zdrowotni; ● animatorzy tańca; ● instruktorzy muzyczni; ● przewodnicy regionalni; ● lokalne zespoły muzyczne.

Uwagi

W przeciwieństwie do młodszych grup uczestnicy bardzo często myśleli o działaniach: regularnych, spokojniejszych, opartych na relacjach i codzienności.

Bardzo wyraźnie pojawiały się: potrzeba spotkania, wspólnego spędzania czasu, przeciwdziałania samotności, działań międzypokoleniowych, wykorzystania lokalnej historii i muzyki.

W wielu propozycjach ważniejsza od samego wydarzenia była możliwość **bycia razem i budowania wspólnoty mieszkańców.**

ŚWIETLICA PSCK W UNIKOWIE

Liczba uczestniczek: 17 osób

Spotkanie w świetlicy PSCK w Unikowie miało wyraźnie lokalny i wspólnotowy charakter. Udział w nim wzięły przedstawicielki Kół Gospodyń Wiejskich z Unikowa, Szarbkowa i Chrapkowa. W przeciwieństwie do części wcześniejszych konsultacji rozmowa bardzo mocno koncentrowała się wokół:

- lokalnych tradycji,
- kuchni,
- historii miejscowości,
- wspólnego działania,
- wydarzeń plenerowych,
- oraz budowania lokalnej tożsamości.

Spotkanie pokazało, że bardzo żywa wśród uczestniczek jest potrzeba „ożywiania **lokalności**” - ale nie przez duże wydarzenia instytucjonalne, lecz poprzez:

- wspólne świętowanie,
- opowieści,
- smak,
- ruch,
- i działania osadzone w konkretnych miejscach Ponidzia.

Bardzo ważne jest też to, że uczestniczki myślały nie tylko o pojedynczych wydarzeniach, ale o:

- trasach,
- cyklach,
- motywach przewodnich,
- lokalnych opowieściach,
- i budowaniu charakterystycznych działań związanych z konkretnymi miejscowościami.

Co jest modelowym podejściem w programie DK+ Inicjatywy Lokalne

Najważniejsze obszary tematyczne	
Kuchnia i lokalne smaki	Historia i lokalne opowieści
Jednym z najmocniejszych wątków była lokalna kuchnia i tradycje kulinarne.	Bardzo silnie obecne były również opowieści o legendach, historii regionu, dawnych miejscach, opowieściach o

<p>Na flipcharcie pojawiały się takie hasła jak: tradycyjne wyroby kuchni rzemieślniczej (w tym np. tradycyjnych likierów), naleśniki, przetwory, placki, ciasta, wieprzowina/prosiak, „gulony pińczowskie”.</p> <p>Kuchnia nie była jednak traktowana wyłącznie jako gastronomia, ale jako nośnik historii, tradycji i wspólnego działania.</p> <p>Pojawiała się potrzeba przypominania dawnych smaków, wspólnego gotowania, przekazywania przepisów, pokazywania lokalnych produktów - a przede wszystkim wspólnego świętowania przy dobrej, tradycyjnej kuchni.</p>	<p>Ponidziu - w tym tych starszych mieszkańców.</p> <p>Pojawiały się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● legenda Plebana, ● Dom Długosza w Wiślicy, ● dawne stroje i moda, ● lokalne historie i kroniki, ● wątek kronik historycznych - na ile są prawdziwe, na ile koloryzowane?
<p>Ponidzie jako przestrzeń ruchu i odkrywania</p>	<p>Festyn i wspólne świętowanie</p>
<p>Uczestniczki wskazały też, że Pińczów i jego gminy mogą być atrakcyjne w dużej mierze przez swój potencjał dla ruchu i odkrywania m.in. poprzez: trasy wycieczkowe, wycieczki rowerowe, wędrówki, Pińczowskie Stawy, wyjazdy do Wiślicy, działania terenowe.</p> <p>Ważne jest to, że krajobraz Ponidzia był traktowany nie jako „tło”, ale jako aktywna przestrzeń działań społecznych i kulturowych.</p>	<p>W wielu pomysłach powracały:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● festyny, ● dożynki, ● wspólne tańce, ● wydarzenia plenerowe, ● integracja mieszkańców. <p>Jednocześnie uczestniczki nie skupiały się wyłącznie na „organizacji imprezy”, ale raczej na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● budowaniu wspólnotowości, ● angażowaniu mieszkańców, ● pokazywaniu lokalnych tradycji.

Poniżej efekty pracy warsztatowej, która może być inspiracją dla inicjatyw oddolnych.

Możliwe kierunki inicjatyw lokalnych

1. „Smaki Ponidzia”

Idea

Cykl działań opartych na lokalnej kuchni, historii i wspólnym gotowaniu.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● warsztaty dawnych potraw; ● zbieranie lokalnych przepisów; ● spotkania międzypokoleniowe; ● tworzenie „mapy smaków Ponidzia”; ● wspólne gotowanie podczas wydarzeń plenerowych; ● dokumentowanie historii związanych z jedzeniem. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Koła Gospodyń Wiejskich; ● lokalni kucharze; ● regionaliści; ● Muzeum Regionalne; ● edukatorzy kulinarni.

2. „Opowieści Ponidzia”

Idea

Połączenie lokalnych legend, historii i współczesnych form opowiadania. Opowieści, które przedstawią historię nie tylko z perspektywy faktów - ale przede wszystkim opowiedzą o ludziach, którzy tej historii doświadczali, ale która to historia doświadczyła też ich.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● spacer historyczne; ● wieczory opowieści; ● działania wokół legend; ● tworzenie lokalnych kronik; ● nagrywanie historii mieszkańców; ● warsztaty „historii mówionej”. 	<ul style="list-style-type: none"> ● regionaliści; ● historycy; ● biblioteki; ● edukatorzy historii lokalnej; ● twórcy audio/video.

3. „Wędrujące Ponidzie”

Idea

Cykl działań terenowych łączących społeczności Unikowa, Szarbkowa, Chrapkowa poprzez wędrujące, spacerujące społeczności. Wspólne spacer, trasy historyczne, gotowanie w

świetlicach / na świeżym powietrzu w trzech wskazanych miejscowościach, a także biesiadowanie z tradycyjną kuchnią.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● wycieczki piesze i rowerowe; ● odkrywanie mniej znanych miejsc; ● lokalne przystanki z historiami; ● wspólne ogniska i gotowanie; ● działania międzypokoleniowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ● przewodnicy lokalni; ● organizacje turystyczne; ● edukatorzy przyrodniczy; ● grupy rowerowe; ● KGW.

4. „Ponidziański festyn opowieści”

Idea

Lokalny jednodniowy festyn oparty nie tylko na scenie i gastronomii, ale również na opowieściach, tradycjach, lokalnych umiejętnościach, wspólnym działaniu mieszkańców.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● pokazy kulinarne; ● wspólne gotowanie; ● prezentacje dawnych strojów; ● lokalne legendy; ● muzyka i taniec; ● warsztaty rękodzieła. 	<ul style="list-style-type: none"> ● zespoły ludowe; ● KGW; ● lokalni artyści; ● animatorzy kultury tradycyjnej.

Uwagi

Spotkanie w Unikowie pokazało bardzo wyraźnie, że: **lokalność w sołectwach nadal bardzo mocno opiera się na:**

- relacjach,
- pamięci miejsca,
- kuchni,
- wspólnym działaniu,
- oraz przywiązaniu do krajobrazu Ponidzia.

Mniej istotne były nowe technologie czy duże wydarzenia, ważniejsza była formuła spotkania twarzą w twarz, próba zbudowania wspólnoty, zadbania o lokalną historię i pielęgnowanie codzienności. To działania, które według diagnozy uczestniczek spotkania są niezbędne, bo aktywność ludzi w małych sołectwach również drastycznie spada i coraz trudniej ludzi zaangażować.

ŚWIETLICA PSCK W GACKACH

(pierwotnie planowane na terenie CAMP Gacki – ze względu na warunki pogodowe spotkanie przeniesiono do świetlicy)

Liczba uczestników: 5 osób

Spotkanie w Gackach miało najbardziej swobodny i rozmowny charakter spośród wszystkich działań diagnostycznych realizowanych w ramach projektu. Nie opierało się na klasycznej pracy warsztatowej ani tworzeniu rozbudowanych flipchartów. Znaczna część rozmowy dotyczyła konkretnych miejsc, lokalnych historii oraz potencjału krajobrazowego i turystycznego okolicy.

Ważnym kontekstem spotkania była również sama lokalizacja. Pierwotnie konsultacja miała odbyć się na terenie Camp GACKI — miejsca położonego nad zbiornikiem „Podkowa”, rozwijającego funkcje wypoczynkowe, campingowe i turystyczne w oparciu o krajobraz Ponidzia. Uczestnicy wielokrotnie odnosili się do walorów przyrodniczych okolicy, możliwości spacerowania, fotografowania oraz organizacji działań terenowych. Potencjał miejsca wybrzmiewał więc nie tylko jako tło spotkania, ale również jako ważny zasób kulturowy i społeczny. (CampGACKI)

Najważniejsze wątki spotkania	
Ponidzie jako przestrzeń odkrywania i dokumentowania	Potencjał Camp Gacki jako miejsca działań oddolnych
<p>W rozmowie bardzo często wracał temat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● spacerowania; ● obserwowania krajobrazu; ● fotografowania; ● odkrywania mniej znanych miejsc Ponidzia. <p>Uczestnicy podkreślali wyjątkowość lokalnych terenów i zwracali uwagę, że:</p> <p>okolica posiada duży potencjał wizualny i turystyczny,</p>	<p>W trakcie spotkania wyraźnie wybrzmiał potencjał Camp Gacki jako miejsca:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● integracji; ● działań terenowych; ● wydarzeń plenerowych; ● aktywności międzypokoleniowych; ● oraz działań związanych z turystyką i przyrodą. <p>Samo miejsce posiada rozbudowaną funkcję wypoczynkową i campingową, położone jest bezpośrednio nad zbiornikiem</p>

który nadal nie jest wystarczająco wykorzystywany w działaniach społecznych i kulturalnych.

Pojawiły się odniesienia do:

- lokalnych tras spacerowych;
- fotografii krajobrazowej;
- dokumentowania Ponidzia telefonem lub dronem.

Szczególnie interesujący był wątek wykorzystania codziennych narzędzi — przede wszystkim telefonu — do tworzenia:

- dokumentacji fotograficznej;
- wystaw;
- pamiątek;
- lokalnych archiwów wizualnych.

Rozmowa pokazała, że fotografia była postrzegana nie jako profesjonalna działalność artystyczna, ale jako:

sposób uczenia uważności na miejsce i codzienny krajobraz.

wodnym „Podkowa” i stanowi jedną z bardziej rozpoznawalnych przestrzeni rekreacyjnych tej części Ponidzia. (CampGACKI)

W kontekście programu DK+ istotne jest jednak przede wszystkim to, że:

Camp Gacki może pełnić funkcję nie tylko infrastruktury turystycznej, ale również przestrzeni społecznej i kulturowej.

To miejsce:

- naturalnych spotkań;
- odpoczynku;
- ruchu;
- obserwacji krajobrazu;
- aktywności rodzinnych;
- i działań plenerowych.

W przeciwieństwie do klasycznych przestrzeni instytucjonalnych:

- nie wymusza formalności;
- sprzyja swobodnej rozmowie;
- i pozwala budować działania bardziej organicznie.

Wirtualna rywalizacja

W spotkaniu uczestniczyła również dwójka młodych mieszkańców, którzy w trakcie swobodnej rozmowy opowiadali o swoim zainteresowaniu grami komputerowymi. W przeciwieństwie do popularnego przekonania, że aktywność gamingowa odbywa się wyłącznie indywidualnie przed ekranem, zwracali oni uwagę na społeczny wymiar tego hobby.

W rozmowie pojawiła się potrzeba stworzenia okazji do wspólnego grania i rywalizacji przy udziale publiczności. Uczestnicy wspominali o prostych turniejach i wydarzeniach, podczas których mieszkańcy mogliby obserwować rozgrywki, kibicować uczestnikom i wspólnie spędzać czas.

Możliwy kierunek inicjatywy lokalnej

„Camp Gacki – Strefa Spotkań”

Inicjatywa wykorzystująca potencjał Camp Gacki jako miejsca spotkań mieszkańców różnych grup wiekowych. Jej osią nie byłoby jedno konkretne wydarzenie, ale stworzenie cyklu niewielkich aktywności odbywających się w przestrzeni campingu i jego najbliższego otoczenia.

Punktem wyjścia byłoby wykorzystanie największych atutów miejsca: położenia nad wodą; otwartej przestrzeni; swobodnej atmosfery; funkcji rekreacyjnej i turystycznej; atrakcyjności dla mieszkańców i osób odwiedzających okolicę.

Elementy:	Potencjalni eksperci / osoby do współpracy
<ul style="list-style-type: none"> ● rodzinne spotkania plenerowe; ● wieczory filmowe i pokazy pod chmurką; ● konkursy fotograficzne związane z krajobrazem Ponidzia; ● spacerzy przyrodnicze; ● warsztaty tworzenia materiałów promujących okolicę; ● spotkania wokół podróży, turystyki i odkrywania regionu; ● działania integrujące mieszkańców miasta i sołectw; ● młodzieżowe turnieje gier komputerowych transmitowane na ekranie plenerowym. 	<ul style="list-style-type: none"> ● właściciele i zespół Camp Gacki; ● PSCK; ● lokalni fotografowie i twórcy internetowi; ● animatorzy czasu wolnego; ● edukatorzy przyrodniczy; ● organizatorzy wydarzeń plenerowych; ● młodzieżowe grupy gamingowe z Pińczowa i regionu; ● lokalne stowarzyszenia zajmujące się turystyką i promocją Ponidzia.

METODOLOGIA

Zwykle o metodologii należy powiedzieć na wstępie dokumentu. Ten raport ma funkcję jednak zdecydowanie bardziej użytkową niż socjologiczną i badawczą, więc nota metodologiczna znajduje się na końcu dokumentu by zwiększyć jego czytelność.

Proces diagnostyczny został podzielony na dwa etapy:

Etap I – programowanie procesu badawczego

marzec – maj 2026

Pierwszy etap obejmował przygotowanie procesu badawczego, rozpoznanie lokalnego kontekstu oraz zaplanowanie działań terenowych. W tym czasie prowadzono:

- analizę materiałów zastanych,
- rozmowy organizacyjne z zespołem PSCK,
- identyfikację grup istotnych dla procesu,
- mapowanie środowisk i miejsc wymagających uwzględnienia w diagnozie,
- projektowanie narzędzi badawczych.

Na etapie programowania szczególną uwagę zwrócono na konieczność dotarcia zarówno do osób aktywnych i związanych z działalnością instytucji, jak i do środowisk mniej widocznych lub słabiej reprezentowanych.

Etap II – realizacja diagnozy

maj 2026

Realizacja badań terenowych odbywała się w maju 2026 roku i miała charakter jakościowy oraz partycypacyjny.

Przyjęta metodologia opierała się na kilku założeniach:

- wychodzeniu poza mury instytucji,
- prowadzeniu spotkań w miejscach codziennej aktywności mieszkańców,
- dostosowaniu narzędzi do wieku i specyfiki grup,
- rozpoznawaniu potencjału i zasobów, a nie wyłącznie potrzeb i deficytów,
- poszukiwaniu osób oraz środowisk mogących w przyszłości współtworzyć inicjatywę lokalne.

Badanie miało charakter eksploracyjny i nie służyło tworzeniu reprezentatywnego obrazu statystycznego. Jego celem było uchwycenie różnorodnych perspektyw oraz identyfikacja kierunków działań istotnych dla społeczności lokalnej.

Prace diagnostyczne zakończono pod koniec maja 2026 roku.

Co pozwoliło nam stworzyć tę diagnozę?

W ramach diagnozy wykorzystano zróżnicowane narzędzia jakościowe, dostosowane do charakteru grup uczestniczących w badaniu.

Otwarte spotkania diagnostyczne

Spotkania o charakterze konsultacyjno-warsztatowym skierowane do mieszkańców, liderów lokalnych oraz grup zainteresowanych rozwojem działań społecznych i kulturalnych.

Celem spotkań było:

- rozpoznanie lokalnych zasobów,
- identyfikacja potrzeb i kierunków działań,
- identyfikacja osób aktywnych społecznie.
- zebranie pomysłów na inicjatywy lokalne,

Spotkania z młodzieżą szkół ponadpodstawowych

Warsztaty prowadzone z wykorzystaniem standardowego modelu pracy z młodzieżą stosowanego w procesach DK+.

Spotkania miały charakter aktywny i koncentrowały się wokół:

- sposobów spędzania czasu,
- potrzeb i zainteresowań,
- relacji z miejscem zamieszkania,
- potencjału inicjatywnego młodych ludzi.

Spotkania z uczniami szkół podstawowych (klasy 6–8)

Ze względu na ograniczony czas realizacji (jedna godzina lekcyjna – 45 minut) zastosowano skrócony model warsztatowy oparty na ćwiczeniu:

„Idealny ostatni tydzień wakacji”

Uczestnicy projektowali przebieg tygodnia – od poniedziałku do niedzieli – wskazując aktywności, miejsca, relacje i sposoby spędzania czasu.

Narzędzie pozwalało pośrednio rozpoznać:

- codzienne praktyki młodych ludzi,
- zainteresowania,
- potrzeby,
- miejsca aktywności,
- potencjalne obszary działań kulturalnych.

Spotkania konsultacyjne

Luźniejsze, mniej sformalizowane rozmowy prowadzone w miejscach naturalnej aktywności mieszkańców.

Ich celem było dotarcie do osób rzadziej uczestniczących w działaniach instytucjonalnych oraz stworzenie przestrzeni do swobodnej wymiany opinii i pomysłów.